

ПРАВОСЛАВНИ ЕЛЕКТРОННИ КНИГИ

Всички книги в този сайт ги има свободно в интернет пространството на съответните сайтове, които съм посочила. Аз само съм ги събрала на едно място и преобразувала в различни формати, за да могат да се четат от различни устройства.

[Ако оценявате труда ми и харесвате сайта може да направите дарение.](#)

Архимандрит Серафим (Алексиев)

Забравеното лекарство

Съдържание

Богатият пътник

Грехът

Забравеното лекарство

Съображения против изповедта

Правила за спасителна изповед

Какво трябва да правим преди да идем при изповедника?

Какво трябва да правим когато сме при изповедника?

Какво трябва да направим когато излезем от изповедника?

Плодовете на истинската изповед

Заклучителни въпроси

Използувана литература

БОГАТИЯТ ПЪТНИК

В едно затънтено, китно балканско селце пристигнал на лятна почивка чуден странник. Той бил много богат човек. Пътувал сам, бил доста уморен и искал час по-скоро да намери място, дето да отседне, за да си почине. Намерението му било да ошастливи ония хора, които му дадат тих и приятен подслон. Понеже богатствата му били несметни, той искал да направи на гостолубивите домакини такъв подарък, за какъвто те дори не са сънували.

Видял той една хубава на вид къщичка, разположена на прекрасно място, и решил да подири подслон в нея. Похлопал на вратата. Но щом му отворили и го поканили да влезе, той неволно се дръпнал назад. Отвътре го лъхнал непоносимо смраден въздух. Какво се оказало? Жилището на тия хора и кочината на свинята били под един покрив. Без да каже за какво е дошъл, пътникът се извинил и излязъл на двора.

Той тръгнал покрай бистрата речица, която минавала сред селото. Наблизо друга, хубава новопостроена къщичка привлякла вниманието му. Той решил и там да похлопа. Но стопанинът на този дом бил много зъл човек. Като видял чужденец да се доближава до пътните врати, той насъскал кучетата срещу него и не го пунал да влезе дори в двора му.

Пътникът подирил подслон и в трета къща. Там го поканили любезно и той влязъл вътре. Но като видял, че всичко в тоя дом лежи в безпорядък, разхвърляно, покрито с прах и сажди, потънало в смет и паяжини, решил, че и тук няма да намери търсеното спокойствие.

В четвъртия дом, поради крайната си умора, той решил да спре, та каквото ще да става. Но там освен безпорядъка и нечистотата и друго нещо му се хвърлило в очи. По стените имало следи от дървеници, а той не можел да понася паразитите. Освен това бълхи го ползали, и той побързал и отгук да избяга. Тъй обиколил странникът цялото село, но никъде не намерил чисто кътче, дето спокойно да си отпочине. Чудел се той,

как тия хора, живеещи в такъв прекрасен планински край, са занемарили дотам жилищата си. През селото минавала малка река. По кривите стръмни улички шуртели на доста места поточета. На мегдана и на други места на селото имало чучури и чешми, от които бликала изобилна вода. Ясно било за пътника, че мръсотията в селските къщи се дължала не на липса на вода, а изключително на немарливостта на техните стопани.

Най-сетне, капнал от умора, той се отбил в една малка къщурка накрай селото, дето се оказало, че живее добра къшовница. Тук го посрещнали с голямо радушие, с приветливо усмихнати лица. Още щом влязъл в една от стаичките, той забелязал, че всичко в тази къщичка е просто, но чисто и добре подредено. Стъклата на прозорците светели. Никъде по ъглите нямало паяжини. Дъските на пода били току-що измити. Въздухът в стаята бил проветрен. Личало си, че благоуханията на близките поля и гори често били пускани да влизат в тая къща през отворените прозорци.

Пътникът с облекчение въздъхнал и отседнал в тоя дом. Най-сетне той намерил тих, приятен кът, дето да си отпочине. Тук той оставил големия си дар.

Драги читатели, задавали ли сте си въпроса: ако дойде нашият Спасител, който ни носи най-големия дар — небесната Си благодат, с който ощастливява и спасява душите ни, и ако той подири за Себе Си подслон в нашите души, де би могъл да си намери подходящо място за почивка? Св. Макарий Египетски говори: “Както небето и земята Бог е сътворил, за да обитава човекът в тях, така и тялото и душата на човека той е създал за свое жилище... затова Апостолът говори: “Негов дом сме ние” (Евр.3:6).

Иисус Христос, този дивен небесен Гост, често идва сред нас и желае да влезе под покрива на душата ни. Той се явява помежду ни в непостижимото ТАЙНСТВО НА СВ. ПРИЧАЩЕНИЕ. Той хлопа на всяка врата, жадува да влезе във всеки дом, желае да беседва с всяко сърце, иска да ощастливи всяка вярваща душа и да Б даде небесния Си дар.

Но как го посрещаме ние? Дали Той може да отседне във всекиго от нас, както би желал?

Ето, един пристъпва към св. Причастие и кани Господа в скритата стаичка на сърцето си: “Дойди, Господи Иисусе, и се засели у мен!” шепне той в причастните си молитви. ”Влез под стряхата ми, в дома на душата ми, заповядай! Ще отворя вратите на недостойните си уста! Настани се у мене!”

Но Иисус Христос отстъпва с погнуса от тая гостоприемно отворена врата! Отвътре излиза такава непоносима духовна смрад! Там вони на блуд и злоба, на сребролюбие и завист, на гордост и егоизъм... И небесният Гост отстъпва назад. Той не може да влезе в такъв дом, дето човекът и бесовете тия духовни свини съжителствуват под един покрив.

Ето, друго увещават да пости и да се причасти; молят го да приеме в сърцето си Иисуса Христа, който носи великата и всепосветителна Божия благодат, най-високия дар, който човечеството е получавало!

Но той не иска и да чуе за това. За него са неприятни небесните светини!... Те му пречат да си живее, както си ще. Защо му е причастие? Той пуска кучетата в душата си срещу небесния Гост и не Го допуска да се доближи до портите му.

Трети е постил, молил се е, готвил се е за св.Причастие, но не е простил обидите, които са му нанесли ближните, не се е примирил с враговете си, не е умиротворил душата си. В нея всичко е в безпорядък. Греховете като прах и сажди покриват външното му благочестие. Смет и паяжини са загрозили вярата му. Лоши настроения са разбъркали чувствата му. И той в това си състояние се одързостява да покани небесния Гост в стаичката на сърцето си! Не се ли бои той, че ще Го оскърби, вместо да Го зарадва с това свое необмислено гостоприемство?

Четвърти чува, че се хлопа на вратата на съвестта му, но той не е помислял до този момент да я очисти. Там толкова порочни петна са замърсили чистите някога прозорци на душата! Толкова греховни навици са натрупали смет по тайните кътчета на сърцето! Бедният човек! Паразитите на злото, злите духове, са го нападнали и смучат жизнените сокове на духовния му живот. Ако той отвори вратите и покани в такава обстановка на мръсотия и безредие най-високия небесен Гост, мисли ли, че ще Му достави чист и радостен покой?

Но кой би могъл да каже за своя духовен дом, че е приведен в пълен порядък и че може да посрещне небесния Цар?

Ние всички сме кой повече, кой по-малко недостойни за дошлия при нас от небесата Изкупител. Ала ето, Той хлопа на вратите ни (Откр.3:20). Той сам жадува да влезе в нас, защото ние сме за Него създадени и защото без Него сме безкрай нещастни. Той идва да донесе на всички небесния Си дар.

Има ли начин да станем пак достойни за Него? С голяма радост трябва да кажем: Има! Този начин е покаянието и изповедта! С изповедта, когато тя е искрена, дълбока, свързана с погнуса от себе си и с желание да почнем нов живот, се очиства основно от всичката смет на греховете стаичката на сърцето. С изповедта се прогонват демоните, тия гибелни паразити в нея. Пак с изповедта се привеждат в порядък всички разбъркани мисли и представи, всички хаотични чувства и желания на сърцето, тъй че тя става годна да приеме най-дивния Гост Иисуса Христа.

ГРЕХЪТ

Драги читатели, ние сме създадени за Бога и единствено в Него намираме върховното блаженство, за което непрестанно копнее сърцето ни. Нищо друго извън Бога не може да ощастливи душата ни! Дайте на човека всичко, каквото пожелае. Той ще му се радва известно време, но след това ще стане равнодушен към него, почувствувал, че нещо друго, много по-възвишено, му липсва. Не тъй ли и детето се радва на всяка нова играчка, докато огладнее? Тогава захвърля играчката и търси хляб. Някакъв неизкореним вътрешен глад за правда, радост и мир в Духа Светаго (Рим.14:17) мъчи душата ни и не ни дава мира и сред най-шумните удоволствия на живота и сред най-завидните постижения в света!

Тоя благословен глад е глад за Бога. Прав е блажени Августин, като казва в своите “Изповеди” пред Бога: “Ти ни създаде за Себе Си, и нашето тревожно сърце е неспокойно, докато не намери успокоение у Тебе”.

Единственият Гост, Който може да ощастливи душата ни, е Бог. А щом Бог е върховното наше блаженство и най-висшето наше добро, явно е, че онова нещо, което ни препречва пътя към Бога, трябва да е най-голямото зло за нас. А такова зло е грехът.

Напрасно някои непросветени люде търсят най-голямото зло за човека другаде, извън греха. Едни считат за най-голямо зло болестите, други бедността, трети смъртта. Но нито болестите, нито бедността, нито смъртта, нито каквото и да е друго земно бедствие може да бъде за нас толкова голямо зло, колкото грехът. Защото тия земни злочестини не ни откъсват от Бога, ако ние искрено Го търсим, а напротив, доближават ни до Него.

Св.апостоли били бедни, а мнозина обогатявали (2Кор. 6:10). Те и при бедността си били богати, защото са притежавали дивния Божий дар — небесната благодат, която още в този живот ги правила безкрай блажени! Нима бедността е могла да бъде голямо зло за тях, намерилите съкровището на вечния живот?!

Болестите не са най-голямото зло за човека, защото болестите на тялото, понесени със смирение, вяра и търпение, могат да излекуват душата, болна от грях, и да я доближат до Бога — върховното благо на човека.

И смъртта за вярващия не е страшна, защото през нея като през врата се отива при любимия и любящ Бог, Който е приготвил за ония, които Го обичат, онова, което око не е виждало, ухо не е чувало и човеку на ум не е идвало (1 Кор. 2:9)!

А грехът е най-окаяната бедност на сърцето — бедност откъм съкровището на благодатта. Грехът е смъртоносна болест на душата, болест, която ни лишава от радостите на земята и от радостите на небето. Грехът е страшна и непрежалима духовна смърт, която навеки ни откъсва от веселието на небожителите в рая и ни погребва в мрака на ада!

Няма, няма за човека по-голямо зло от греха! Той погубва тялото и душата. Той вгорчава тукашния и вечния живот. Той причинява раздорите в семействата, кавгите между съседите, недоразуменията между роднините. Той запалва огъня на злобата между хората. Той възгордява душата и я ожесточава. Той трови със завист сърцето. Той изпъжда от гърдите светите чувства и поканва демоните да се настанят там. Той ни откъсва от Бога. Той угасява всичко светло в сърцата ни. Той ни учи на лъжа, чревоугодие, егоизъм и сребролюбие. Той ни кара да злословим ближните си и да ги осъждаме. Той подтиква ръката ни към кражба. Той ни изпълва с гняв и ярост. Той ни шепне да отмъстим. Той върши всички безчинства, злодения, престъпления. Той причинява всички болести, страдания, неправди, насилия, кръвопролития и войни. Той е изпълнил душите на всички ни с непоносима духовна смрад. Той разлива тази смрад в отношенията помежду ни.

Питали ли сте се, защо е душно в света? Защо мъчно се живее? Защо не може да се понасяме един друг? Отговорът е: защото грехът е отровил атмосферата на живота. Ние

всички сме болни от грях. И ако нелекуваните рани по тялото издават непоносима воня, колко по-страшно е зловонието на греха!

Както болестите на тялото могат да бъдат външни (видими) и вътрешни (скрити), тъй и греховете, като болести на душата, могат да бъдат видими и невидими. Ние често се успокояваме с това, че можем да скрием от очите на околните греховните рани на душата си. Минаваме за добри и порядъчни хора. Но от Бога нищо не можем да скрием. Неговите очи са по-светли от слънцето и проникват навсякъде. Ако можехме с помощта на някакви духовни рентгенови лъчи да видим скритото духовно състояние на всекиго от нас, или на целия човешки род, тъй както Бог вижда това, бихме изпаднали в ужас!

Грехът е едно безкрайно зло, понеже е оскърбление на безкрайния Бог. Господ ни е заповядал да не грешим. А ние грешим и с това оскърбяваме безкрайното величие на Твореца.

Словото Божие казва: “Грехът е беззаконие” (1 Иоан. 3:4). Това значи: грехът е нарушаване на Божия закон. Всеки нарушен закон, бил той граждански или природен, носи след себе си наказание. Грехът като потъпкване на най-висшия закон светата Божия воля води към най-тежки наказания. Тия наказания биват временни и вечни. Временните Бог праща за вразумяване и изправление. Ако ние се покаем и примирим с Бога, ще се избавим от вечните наказания. Но ако останем ожесточени в греховете си, ако не желаем да се покаем за тях, ако упорствуваме в богопротивното си поведение, Бог ще ни остави да вървим, където щем.

Крайт на греха е окончателното скъсване с Бога. И понеже Бог е щастието на човешкото сърце, скъсването с Бога е лишението от това щастие или вечна мъка. Щом грехът е толкова страшно по същината си и толкова гибелно по последиците си зло, как тогава всички ние лекомислено грешим? Как сме дошли дотам да се сприятелим по най-интимен начин с греховете си, да свикнем с тях до такава степен, че мнозина, ако не почти всички, днес мислят, че грехът е нещо неизбежно в живота! И как сме могли и можем все още да търпим нечистотиите, праха и паяжините в стаичките на нашите сърца, живеейки с тъпо безчувствие в тоя безпорядък, сред зловонието на беззаконията си! Всичко това е просто необяснимо. Но то е факт. Огрубели, нравствено затъпели, ние сме станали безразлични към повиците на нашата собствена съвест и към грижата за спасението си... И това безразличие е стигнало дотам, че ние подценяваме тежината и съдбоносността на нашите злини. Смятаме, че нищо особено не вършим, когато грешим. О, ако бихме могли да измерим всичката тежест на греховете си и ако бихме ясно почувствували, че тая тежест ни тегли към дъното на ада, ние бихме били съгласни по-скоро земята да ни погълне и скалите да ни затрупат, отколкото да грешим и да прогневяваме Бога!

Ако си представим едни везни и на едното блюдо поставим човешките грехове, а на другото светостта на всички светли духове на небето и на всички праведници живели на земята, то всичката святост на небесата и земята не би могла да повдигне блюдото на човешката греховност. Само Божията сила може да го повдигне. Затуй Бог прати на земята Своя Единороден Син, Който да изкупи със Своята голготска жертва човешкия грях. Оттогава всички грехове на всички човеци от всички времена могат да бъдат простени, стига да се принесе покаяние за тях. Оттогава няма грях, който да тегне повече от тежестта на Божието милосърдие. “Бог толкоз обикна света, че отдаде своя

Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен.”
“Ето Агнецът Божий, Който взима върху Си греха на света.”

Дерзайте, грешници! Има за нас избавление! Иисус Христос, Който понесе върху плещите Си греха на цялото човечество и Който заплати с кръстната Си смърт нашите дългове към Бога, може да понесе и нашите грехове върху раменете Си. Нали затова св. Андрей Критски се моли от името на всички нас, които тежко съгрешаваме пред Господа: “Вземи от мене моето тежко греховно бреме и ми дай сълзи на покаяние!” Но ние трябва именно да пролеем сълзи на покаяние! Защото има само два вида вода, която умива нечистотата на греховете: водата на кръщението и сълзите на покаянието. При това, както твърди св. Йоан Лествичник, “Изворът на сълзите след Кръщението е повече от Кръщението, макар тия думи да изглеждат малко смели. Защото Кръщението ни очиства от предишните злини, а сълзите очистват греховете, извършени и след Кръщението. Като сме приели Кръщение в детска възраст, ние всички сме го осквернили, а със сълзите си отново го очистваме. И ако Божието човеколюбие не беше ни дало тях (сълзите на покаянието) едва биха се намерили такива, които се спасяват.”

ЗАБРАВЕНОТО ЛЕКАРСТВО

Св. Тайнство Изповед с пълно право може да се нарече “забравено лекарство”. “Цял свят лежи в злото.” Всеки един от нас е заразен от смъртоносната болест, наречена грях. А може да се излекува от тая болест! Лекарството е дадено! При това то е чудотворно! Щом го вземеш оздравяваш! Но ние не посягаме към него, за да се изцерим и да ни олекне на съвестта. Защо? защото сме го забравили и пренебрегнали.

“За какво да умирате вие, доме Израилев?” вика със скръб св. пророк Иезекиил. За какво да умирате в греховете си вие, християни? вика с още по-голяма скръб към нас нашият Изкупител Иисус Христос. Нима няма за вас избавление от смъртта? Защо да радвате врага на своето спасение сатаната? Нима аз не установих в Църквата Си всемогъщото покаяние? “Не искам аз смъртта на грешника, но да се отвърне грешникът от пътя си и да бъде жив. Върнете се, върнете се от вашите лоши пътища!” (Иез. 33:11). Покаянието, този безконечно благ дар ви е даден “и в каквото и да е време на живота, и при каквито и да е грехове той действува с еднаква сила: очиства всеки грях, спасява всекиго, който прибегва към Бога, ако ще би и в последните предсмъртни минути”.

За земните болести има земни лекарства. За най-страшната болест, наречена грях, има всемогъщ Небесен Лекар и небесни лекарства. Този Лекар е Иисус Христос. Понеже всеки грях е нарушение на Божия свят закон, Бог единствен може да прощава греховете със Своето дивно всемогъщество. Той може да направи тъй, че да се заличат греховете, като че не са съществували. “Да бъдат греховете ви и като багрено, като сняг ще избеля; да бъдат червени и като пурпур, като вълна ще избеля” (Ис. 1:18), обещава Той. Но за да стане това, от нас се иска едно условие истински да се покаем.

“Никой не е толкова благ и милостив, казва св. Марк Подвижник, колкото Господ, но и Той не прощава греховете на онзи, който не се кае” и “Ние биваме осъждани не за множеството злини, но за това, че не искаме да се покаем”.

И тъй, всемогъществото на Господа може да прощава човешките грехове. Но вижте колко е непостижимо Божието милосърдие! Бог е дал Своята власт за прощаване

греховете на човечи на апостолите и техните приемници в лицето на епископите и свещениците!

Защо е постъпил Бог така? За да ни направи покаянието, а следователно и прощаването на греховете още по-близко, още по-достъпно, още по-несъмнено! “Приемете Духа Светаго. На които простите греховете, тям ще се простят; на които задържите, ще се задържат.” (Иоан.20:22-23). “Каквото свържете на земята, ще бъде свързано на небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небето.” (Мат.18:18).

Как става прощаването на греховете? посредством тайнството покаяние или изповед. Отива обремененият с грехове християнин при свещеника с дълбоко разкаяние в душата си и с искрено желание да се поправи и му раз-крива в подробна, откровена и пълна изповед тайните на сърцето си и на съвестта си. Свещеникът, като се убеждава в искреното покаяние на християнина, след надлежните встъпителни молитви му прочита тайноизвършителната молитва: “Господ и Бог наш Иисус Христос, по благодатта и добросърдечието на Своето човеколюбие, да ти прости, чедо (името), всички твои съгрешения; и аз, недостойният свещеник, чрез дадената ми от Него власт, ти прощавам и те освобождавам от всички твои грехове, в името на Отца, и Сина, и Светаго Духа. Амин.”

В този миг каквото свещеникът прощава на земята, се прощава и на небето! Та има ли по-голяма милост от тая? Ние не бихме повярвали, че е възможно това, ако не ни беше казано от Онзи, Който никога не произнесе празна дума, нито лъжа (1 Петр.2:22).

Грехът е едно велико зло с неизмеримо тежки последици вечни мъки в ада! А лекуването му, устроено от Иисуса Христа, се оказва толкова леко! Това е просто невероятно!... Както на десетимата прокажени Иисус Христос казал: “Идете, покажете се на свещениците” (Лука 17:14) и те, като отишли, се очистили, тъй и на нас грешните Той като че ли говори: “Вие сте болни от духовна проказа?! Не се бойте! Ще се очистите! Изпълнете само това: идете, покажете се на свещениците!”

Ако ние пренебрегваме такава милост Божия, кажете колко повече наказания ще заслужим, че не сме направили и за нашето спасение и малкото онова, което ни е възложено да направим и което е било тъй лесно!

Св. Библия ни разказва, че военачалникът на сирийската войска Нееман страдал от проказа. Като чул, че в Израилската земя има един Божий пророк Елисей, който може да го излекува, той отишъл с много слуги и подаръци при него и спрял пред вратите му. Светият пророк не излязъл да го посрещне, а пратил да му кажат: “Иди, окъпи се седем пъти в Йордан, и тялото ти ще се обнови, и ще бъдеш чист.” (4 Цар.5:10). Разсърдил се Нееман, като чул тия думи, и рекъл: “Аз мислех, че пророкът ще излезе сам, ще призове името на Господа, своя Бог, ще си тури ръката на болното място и ще снесе проказата. А той ме праща да се окъпя в река Йордан! Нима ние нямаме в Сирия по-добри реки?” И си тръгнал ядосан. Но слугите му се приближили до него и му казали: “Господарю, да ти беше казал пророкът нещо трудно, не щеше ли да го направиш? А сега ти предлага само да се окъпеш. Нима туй лесно нещо няма да изпълниш?”

Нееман послушал слугите си, потопил се в Йордан седем пъти, и тялото му се очистило и обновило като тяло на малко дете.

Колко страшна болест е проказата! А колко лесно Божият пророк я очистил! Не по същия ли лесен начин става лекуването на най-страшната болест греха! Потопи се във вълните на дълбокото разкаяние, и Божията благодат ще те очисти от всеки грях! Ти ще излезеш от духовната баня на св. тайнство Изповед с обновена и чиста душа, каквато е душата на детето!

Грехът свали първият ангел Денница от небето! Грехът изгони Адам и Ева от рая! Грехът предизвика потопа в света! Този грях се заканва и нас да отдели навеки от Бога и да ни запрати в бездните на ада.

Ако Бог поиска от нас да раздадем всичкия си имот на бедните, ако Той би поискал цял живот да постим, или да се откажем веднъж завинаги от всички земни радости и утехи, за да изкупим греховете си и да се избавим от техните зловещи последици, и тогава дори би трябвало да се съгласим на всичко, стига само да се избавим от вечните мъки в ада, към които ни влече нашият грях. А сега вижте колко лесно спасение Бог ни е устроил: “Идете, покажете се на свещениците! Изповядайте греховете си пред тях! Покайте се от все сърце и ще се освободите от веригите на злото!”

Кой разумен човек би пренебрегнал след всичко това Изповедта? Ние можем да спасим душите си само по два начина: или като не грешим никак, или като се каем за греховете си. Понеже между човеците няма такива, които не грешат никак, ако искаме да се примирим с Бога, Когото прогневяваме чрез ежедневно потъпкване на Неговата свята воля, ни остава само това: искрено и честно да се каем. Иначе няма да видим лицето Божие, защото нищо нечисто няма да влезе в сияйния небесен град!

СЪОБРАЖЕНИЯ ПРОТИВ ИЗПОВЕДТА

Колко голямо трябва да е нашето нечестие! Защото ние не само поради забравяне на Изповедта като чудотворно лекарство не прибягваме към нея, но и тогава, когато я знаем, не я практикуваме! Какво може да бъде по-неразумно от това?

Изповедта е толкова необходима за нас, грешните, че трябва смело да кажем: без Изповедта за нас няма спасение! Авва Исаяя изразява същата мисъл така: “Ако нямаше покаяние, никой не би се спасил. Както Кръщението ни умива от първородния грях и от всички грехове, сторени до него, тъй Покаянието, свързано с изповядване на греховете, ни умива от всички беззакония, извършени след Кръщението”.

Но ние не се изповядваме, понеже имаме съображения против Изповедта. Кои са обикновено нашите съображения?

Ето главните от тях:

1. Един казва: “Аз съм толкова грешен! Може ли Бог да ми прости греховете?! Аз не вярвам в това! Затуй няма смисъл да се изповядвам”.

Но ако човек искрено се покае, всеки грях може да му се прости. “Силата на покаянието е основана на силата Божия! Лекарят е всемогъщ и лекарството, давано от Него, е всемогъщо”(еп. Игнатий Брянчанинов).

Св.Йоан Златоуст, размишлявайки върху чудотворните последици на искреното покаяние, говори: “Покаянието е лекарство, което унищожава греха. То е небесен дар,

чудесна сила, която по Божията благодат побеждава могъществото и строгостта на законите. То всички приема и всички преобразява. То не отблъсква блудника, не отпъжда прелюбодееца, не се отвращава от пияния, не се гнуса от идолопоклонника, не пренебрегва злоречивия, не преследва хулителя, нито горделивеца: то всички обновява, защото е горнило за очистиране от греховете. Раната и лекарството, това са грехът и покаянието (изповедта - в ск. м.).

Недей да ми казваш: много съм съгрешил, как ще мога да се спася? Ти не можеш, но твоят Бог може, и то така може, че ще унищожи всичките ти грехове. Слушай внимателно думите ми: твоят Бог тъй унищожава греховете, че от тях не остава ни петно, ни следа, но като ти връща здравето, Той ти подарява благообразието, като те освобождава от смъртното наказание, Той ти дава праведност, и оногова, който е съгрешил, прави равен на онзи, който не е съгрешил. Защото Той унищожава греха и прави така, че грехът изчезва, като че ли никога не е бил.

“Но възможно ли е, ще кажеш ти, онзи, който се покае, да се спаси? Съвършено възможно! Но аз целия си живот съм прекарал в грях: ако се покая, ще бъда ли спасен? Разбира се! От що се вижда туй? От човеколюбието на твоя Господ. Нима аз се надявам на твоето покаяние да унищожи твоите тежки грехове? Ако би имало само твоето покаяние, ти наистина би трябвало да трепериш; но с покаянието се съединява милосърдието Божие. А милосърдието Божие няма граница и думите не могат да изкажат Неговата благодат. Твоята злоба има предел, но Лекарството против нея е безпределно. Твоята злоба е злоба човешка а Божието милосърдие е неизказано. Затуй надявай се, че то ще превиши греховете ти. Представи си искра, която пада в морето: ще се запали ли? Ще се появи ли пак? А онова, което е искрата в морето, туй е грехът за човеколюбието Божие, даже не и туй, а нещо много по-малко! Морето, колкото и голямо да е, има край, а Божието човеколюбие е безгранично”.

2. Друг казва: “Защо да се изповядвам? Аз нямам никакви особени грехове. Нека се изповядват ония, които са убили, ограбили, озлочестили или извършили друг някой грях”.

Това възражение срещу Изповедта е напълно противоположно на първото. Там поради угнетяващото съзнание за своята греховност човек не вярва, че ще му се прости. А тук липсва всякакво съзнание за греховност. “Нямам особени грехове”... Но дали наистина е така? Когато човек дълго стои в една затворена стаичка, свиква с разваления въздух в нея и не усеща колко той е неприятен. Но дойде ли някой отвън, не ще може да издържи на събрания се смрад в стаята и ще избяга.

Нека отговорят онези, които казват “нямам особени грехове”, дали имат тогава Христа в сърцето си? Той обича да обитава в чистите сърца. А чисти ли са техните сърца? Едва ли! Те си въобразяват, че са чисти, но въображенията още не са действителност. “Ако кажем, че нямаме грях, себе си мамим, и истината не е в нас” (1Иоан. 1:8). А дето е лъжата, там не е Христос!

Тогава? Какво да правим? Да се изповядаме. Ако изповядаме греховете си, Той е верен и праведен, за да ни очисти от всяка неправда (1Иоан.1:9).

Светите отци ни учат, че много трудно нещо е да вижда човек греховете си.

Това те обясняват със заслепението, което дяволът ни причинява. Авва Исаяя говори: “Когато човек се отдели от онзи, който се намира от лявата му страна, т. е. от общуването с демоните и от следване на техните внушения, тогава той ще види своите съгрешения пред Бога във всичките им подробности; тогава той ще познае Исуса. Но човек не може да види своите грехове, докато не се раздели от тях чрез разлъка, изпълнена с труд и горест. Ония, които са достигнали това състояние, са намирали плача и молитвата. Като си спомнят за своята лукава дружба със страстите, те не смеят да погледнат към Бога и пребъдват в постоянно съкрушение на духа”.

Ако беше лесно нещо виждането на своите грехове, нямаше св. Ефрем Сирин да се моли: “Господи, дай ми да виждам моите прегрешения”. Нямаше и о. Йоан Кронщадски да говори: “Това е действително дар Божий да виждаш своите грехове в тяхното множество и във всичката им гнусота”.

Излиза, че ония, които мислят, че нямат особени грехове са всъщност слепи. Те трябва да се молят да им даде Господ да прозрат греховете си и да се избавят от обхваналото ги крайно губелно духовно съзнание, че нямат особени грехове. Дори и като пращинки дребни да са греховете им, щом не се очистват с постоянна Изповед, те се натрупват и замърсяват стаичката на сърцето, тъй че там не може да влезе високият небесен Гост.

Дребните грехове са често пъти по-опасни от най-големите престъпления, защото последните тежат силно на съвестта и настояват да бъдат изкупени, изповядани, загладени, заличени, докато малките грехове не тежат особено на душата, но имат това губелно свойство, че я правят безчувствена към Божията благодат и безразлична към спасението. По-малко хора са погинали от свирепите диви зверове, отколкото от дребните и невидими с просто око микроби. Дребните грехове като незначителни се отминават обикновено без внимание. Те лесно се забравят, а при това притъпявайки нравственото съзнание, създават най-страшната привичка у човека привичката да греша. Тъй окаеният грешник стига до себезаблуддението, че той не е грешен, че у него всичко е в ред, когато е и окаян, и жалък роб на греховете.

Дребните грехове създават истинско мъртвило в духовния живот на човека. Както стенният часовник спира от напластяването на дребния прах, тъй духовният пулс на човека постепенно замира под дебелия пласт на натрупаните дребни грехове. За да тръгне пак часовникът, трябва да се издуха прахът. За да се съживи за духовния живот човекът, трябва да изповяда и най-дребните си грехове.

3. Трети казва: “Всичко това е право. Но защо да се изповядвам, когато зная, че утре пак ще съгреша? Има ли смисъл такава изповед? Аз разбирам да се изповядаш, но вече да не греша след това!”.

Това съображение против изповедта съдържа нещо много правилно, но и нещо неправилно. Правилното тук е желанието да не се греша вече след изповедта. Ала ние сме немощни човеци, не можем да достигнем изведнъж до такава твърдост, която прави невъзможно падането във волни грехове. Тогава? Като не можем изведнъж да стигнем такава твърдост в добродетелта, да се отдадем ли на порока? Да престанем ли да се изповядаме? Кое е по-добро да лежиш в калта на духовното блато или да се изправяш след всяко падане и да вървиш напред с надеждата, че все някога може да стигнеш до твърдия и хубав бряг на добродетелта? Ако не се изповядаш, оставаш си в калта. Ако се изповядаш, вдигаеш се от калта и се умиваш от нея. “Но защо да ставам, когато утре

пак ще падна?" казваш ти. Щом паднеш пак стани! Всеки ден започвай отново! Туй е несъмнено по-добро, отколкото да отвикнеш да ставаш.

Един млад монах се оплакал на великия подвижник авва Сисой: "Авва, какво да правя? Аз паднах!" Старецът отговорил: "Стани!" Монахът казал: "Аз станах и пак паднах!". Старецът отвърнал: "Отново стани!". Тогава младият монах запитал: "И докога да ставам като падам?". "До твоята кончина" отговорил авва Сисой.

Този мъдър съвет трябва да запомним всички ние, които желаем да се поправим, но постоянно пак падаме в предишните си грехове, измамвани от дявола. Всеки път, щом паднем в някое прегрешение, трябва да станем. "Изправянето" това е Изповедта.

Но защо да си играем на падане и ставане? питат някои О, то не е игра, а борба, в която има голям смисъл. Ако като човеци с немощи падаме, но пак ставаме, голяма е вероятността смъртта да ни намери станали. Тогава ние сме спасени. Но ако не мислим да ставаме, смъртта непременно ще ни завари легнали в калта. Тогава навеки сме загубени!

Св. Йоан Златоуст казва: "Покаянието отваря за човека небето, завежда го в рай, побеждава дявола. Грешен ли си? Не се отчайвай! Ако всеки ден съгрешаваш, всеки ден принасяй покаяние! Когато в стари къщи има изгнили места, ние ги заместваме с нови, но не преставаме да се грижим за тях. Тъй трябва да разсъждаваш и за себе си: ако днес си се осквернил с грях, очисти се веднага с покаяние".

За умиване на телесната нечистота Бог е дал водата. А за умиване на душевните скверности Бог е дал благодатта на светото тайнство Изповед. Всеки човек, който си изцапа ръцете, се мие. И никой не казва: "Няма да си мия вече ръцете, защото пак ще ги изцапам!" А защо тогава много хора казват: "Няма да се изповядвам, защото утре пак ще сгреша". Явно е, че врагът на нашето спасение ни внушава да не си мием душите, за да добие той власт над тях.

Но ние не бива да се вслушваме в такива сатанински внушения, а да се изповядваме често, защото честото миене изработва у нас вкус към чистотата.

Оставете къщата си една година непометена, непочистена, непроветрена! Няма ли тя да се превърне в същинска кочина? А сега помислете в какво се е превърнала душата на онзи, който не една година, а двадесет, четиридесет, шестдесет или седемдесет години не е почиствал душата си с изповед!...

4. Четвърти казва: "Аз се изповядвам пред Бога. Каква нужда има да отивам при свещеника?"

Но ако няма нужда да отиваш при свещеника, тогава въобще не ходи при него! Тогава се обърни към Бога Той да те кръсти направо отгоре. Той да те миропомаже, Той да те венчае, Той да ти извърши маслосвет, Той да те причасти направо на някаква небесна литургия и пр. Но ти не правиш това. Защо си непоследователен? Защо за всички други тайнства ти се обръщаш към свещеника, а само за тайнството Изповед казваш: "Нямам нужда от свещеник; аз се изповядвам направо пред Бога!" Не чувствуваш ли, че врагът ти тъй те мами?

Бог е наредил свещениците да извършват светите тайнства, та чрез тях да получаваме ние небесната и всепосветителна благодат. И Изповедта е тайнство. Ако ти се изповядваш пред Бога, добре правиш, защото раздвижваш съвестта си, припомняш греховете си и може би даже сълзи проливаш за тях. Но с всичко туй ти още не получаваш Божията благодат на опрощението. Както когато седиш и си мислиш как в незалязващия ден на Царството небесно Божиите угодници се причастяват с непостижимото за нас небесно причастие, ти не се причастяваш реално, колкото и да се умиляваш от своите мисли, докато не приемеш видимото св. Причастие, тъй и тук, докато не отидеш при свещеника, на когото сам Исус Христос е дал властта да връзва и да развързва, колкото и да се изповядваш пред Бога, още не получаваш прошка за греховете си. Защото Сам Бог е благоволил да каже на свещениците: “На които простите греховете, тям ще се простят”.

Освен това изповядването пред свещеника има огромно възпитателно значение. То ни смирява. То лекува нашата гордост, то ни кара спасително да се червим, то ни внушава срам и страх и ни предпазва от бъдещите грехове. Когато ние грешим, пред всемогъщия Бог грешим, но не се срамуваме от Него, понеже не Го виждаме. Също тъй когато се изповядваме пред Бога, лесно вършим това, защото не виждаме Бога и все едно че говорим на себе си. А каква стеснителност ни обзема, когато се изповядваме пред свещениците! Който се е подчинил на църковния ред да се изповядва при духовник, мъчно ще се реши да повтори греховете си, като си помисли, че ще трябва пак да ги разкрива на изповедта (срв. св. Йоан Лествичник, Лествица, 7-мо издание, Сергиев посад, 1908 г., с.41). Премъдро е наредил Исус Христос покаянието ни да става пред свещенослужител, който е свидетел Божий!

Но как може свещеникът да прощава греховете? питаш ти. Може, щом Бог тъй е наредил. Но нали и сам свещеникът е грешен човек? Ако той е грешен, какво губиш ти от това? Той е грешен за себе си и ще отговаря пред Бога за своите грехове. Поради неговата греховност извършваните от него св. Тайнства не престават да бъдат действени за тебе, щом ти ги приемаш с вяра и смирение. Нима слънчевият лъч, като пада върху кал, се оцапва? Тъй и Божията благодат не губи нищо от това, че се предава чрез окалян в грехове свещенослужител. Той сам на съдния ден може да бъде лишен от благодатта поради недостойнството си. Но ти, приемайки чрез него Божията благодат, няма да се лишиш от нея, ако сам се покажеш достоен.

Но дали свещеникът няма да издаде тайната на изповяданите мои грехове? Не! Никой свещеник няма право да разказва това, което е чул на изповедта. Той е длъжен да занесе тайната на изповедта заедно със себе си в гроба. Затуй не се безпокой, че може да бъде разгласен срамът на твоята греховност в обществото.

Помни обаче, че ако бягаш от изповедта поради ревност към честта си, сам ще се опозориш. Ако се срамуваш да признаеш слабостите си пред един човек, всички ще заговорят за тях! Такъв е духовният закон. Хората чувствуват нашите недостатъци, колкото и старателно да ги прикриваме. Ако ги изповядаш пред одного, Бог заради смирението ти пред този един свидетел, ще те покрие с благодатта си пред мнозинството! Щадиш ли обаче името си пред изповедника, ще рухне авторитетът ти пред всички! Покай се само пред одного! Изповедта ти ще те научи да водиш борба със своите страсти! А водиш ли истинска борба с тях, мнозинството няма да узнае за тях! И ти, с Божията помощ, ще се излекуваш, преди да си се опозорил. Но ако ти не поискаш

да се лекуваш чрез Изповед, то и тук ще изложиш името си на поругание, и на Страшния съд ще се опозориш пред цялата вселена!

5. Пети казва: “Аз отивам при свещеника да ми чете разрешителна молитва”.

Това е най-кошунствена злоупотреба с Изповедта! Що значи “разрешителна молитва”? То значи молитва за развързване на греховете. Отива християнинът при свещеника и без да се изповядва за своите грехове го помолва: “Отче, прочети ми разрешителна молитва!” или “простена молитва!” И свещеникът слага епитрахила върху главата на каещия се, и му прощава беззаконията, които той не е изповядал, а е скрил.

Стой, служителю Божий! Какво правиш? Знаеш ли какви грехове се крият в тази душа, та ги прощаваш тъй лекомислено? Каква отговорност носиш и ти пред Бога! Ами ако от тебе е укрит някой смъртен грях, и ти лекомислено допуснеш християнина до светото Причастие, няма ли да ускориш чрез това гибелта на душата му? Не знаеш ли думите на св.ап.Павел: “Който яде тоя хляб или пие чашата Господня недостойно, виновен ще бъде спрямо Тялото и Кръвта Господня!” (1 Кор.11:27). Защо не изпитваш вярващия? Защо даваш светинята на неразкаян грешник? И Иуда се причасти заедно с другите св. апостоли на Тайната вечеря, но понеже беше неразкаян грешник, вместо благодатта Божия, сатаната влезе в него. Искаш ли от лекомисления християнин, който без изповед, а само с една разрешителна молитва пристъпва към Христа, да направиш втори Иуда? По-добре откажи светото Причастие на неподготвения докато се покае и изповяда, отколкото да му даваш огън и осъждане.

Четенето на разрешителна молитва е най-голямо недоразумение! То е лъжение на Бога, лъжение и на себе си. Ананий и Сапфира заплачиха с живота си своя нечестив опит да излъжат Духа Светаго (Деян.5:1-10). Не се самозалъгвай, християнино! Свещеникът не може да ти прости греховете, докато не ги чуе в изповед. Той не може да развърже възлите на твоята съвест, докато не се докосне до тях. Тук никакви приспивни за съвестта “разрешителни” молитви не помагат. Или ти си изповядал греховете си и си получил прошка за тях, или не си ги изповядал и те са останали в душата ти. Ако можеш да се измиеш, без да се докоснеш до водата, ще можеш и да се очистиш от беззаконията си, без да си ги изповядал.

Четенето на разрешителна молитва като приспиване на съвестта е грях и за свещеника, и за мирянина, защото в основата му има заблуда и лъжа. Тази практика не води към духовно оздравяване, а към още по-голямо огрешаване. Някой си е болен съдбоносно. Знае се с положителност каква е болестта, знае се точно и лекарството, което може да я победи. Но понеже то е горчиво, болникът поисква нещо по-приятно. Тогава лекарят дава или морфин за притъпяване на болките, или някакъв сладък, но безполезен сироп. Ще оздравее ли болникът? Никога! И кой ще носи отговорност за смъртта му? И сам той, че е искал сладки сиропи да се залъгва, и лекарят, който е знаел какво да му даде, но от човекоугодие не му го е дал.

Неотдавна една добра и просветена християнка ми повери следното: “Готвила се бях за св. Причастие. Отидох в църква и потърсих енорийския свещеник, за да се изповядам. Свещеникът беше много обременен. И настроението му, както забелязах, не беше добро. Той ме посрещна с малко досада: “Е, и ти пък защо идваш? Да изповядваш все едни и същи дребни грехове ли? Ти нямаш големи провинения пред Бога. Ела тук, аз ще ти прочета разрешителна молитва!” “Но аз искам да се изповядам, тежи ми нещо!” “Няма нужда! Я коленичи тук!” Аз се подчиних и той ми прочете разрешителна

молитва. Станах и си тръгнах. А в душата ми никакво облекчение! Там тежестта си стои и като че ли още повече ме мъчи. От средата на храма аз се върнах при свещеника, но той беше вече зает с други богомолци. Дойде време за причастие. Аз не посмях да се причастя, защото не чувствавах съвестта си умиротворена.

На следната неделя отидох в друга църква. Там се изповядах и причастих. Голяма радост почувствах от изповедта. Едва тогава ми олекна.”

ПРАВИЛА ЗА СПАСИТЕЛНА ИЗПОВЕД

Всички християни без изключение трябва да се изповядват, ако желаят да се спасят. Но как трябва да става истинската правилна Изповед? Мнозина не знаят това. Ето защо се налага по-обстойно да бъде разгледан този въпрос. Тук ще се спрем на следните три момента от изповедта:

А. Какво трябва да правим преди да отидем при изповедника;

Б. Какво трябва да правим докато сме при изповедника;

В. Какво трябва да правим когато си излезем от изповедника;

А. КАКВО ТРЯБВА ДА ПРАВИМ ПРЕДИ ДА ОТИДЕМ ПРИ ИЗПОВЕДНИКА?

От Христовите апостоли първият и последният съгрешили тежко. Петър се отрекъл от Христа, Иуда го предал. Но Петър бил простен, а Иуда погинал. Петър пак получил апостолското си достойнство, а над Иуда и до днес тегне проклятието на вековете. Какво спаси Петър и какво погуби Иуда? Какво трябваше да стори този нещастник? След като извърши греха, трябваше да се изповяда ли? Но ето, формално погледнато, той се изповяда, като отиде при книжниците и старейшините и им рече: “Съгреших, че предадох невинна кръв” (Мат.27:4) и заедно с изповедта, върна им трийсетте сребърника. Та това не е ли достатъчно? Уви, не! Една гола изповед не спасява! Трябва освен съкрушение на сърцето още и жива вяра в Божиата милост. А Иуда се отчая в спасението си. Затова след изповедта си отиде, та се обеси. Тялото му увисна на едно дърво, а душата му отиде в ада за вечни мъки.

Не тъй постъпи Петър. В двора на Кайафа той три пъти се отрече от Христа, от Своя Благодетел и Учител: “Не познавам Човека” (Мат.26:74). Но при третото отричане, като чу да пее петел, спомни си какво му беше предрекъл Христос, осъзна греха си, съкруши сърцето си, излезе от оня двор, отдели се веднага от първосвещеническите слуги и, което е най-важното, взе да пролива горчиви сълзи сълзи на искрено, живо, дълбоко разкаяние. Според едно предание през целия си живот, когато чувал петел да пее, св.ап.Петър си спомнял за своя тежък грях, и очите му се превръщали в два извора на най-покаяни сълзи. Той не се отчаял, вярвал в Божието милосърдие и с това се спасил.

Тъй св.Петър ни е оставил жива поука, кое е най-главното условие, на което трябва да отговаряме, когато искаме да се обърнем след грехопадението си пак към Бога. Това е вярата в Божието милосърдие, която пропъжда всяко отчаяние. Бог е любов. Колкото и тежък да е грехът ни, Той ще ни го прости, стига да се съкрушим от сърце. Дори и като планини да са високи греховете ни, те ще потънат в океана на Божиата милост. Който

обаче се отчае, той е загубен. Отчаянието е тържество на дявола. Прочее, да се пазим най-вече от отчаянието, защото отчаем ли се, никой не може да ни спаси.

Нека да подражаваме на св.ап.Петър и в друго отношение. Като осъзна греха си, той веднага излезе от онзи проклет двор на първосвещеника, дето се отрече от Христа. И ти, брате или сестро, когато искаш да се изповядаш и върнеш към Бога, излез от оня проклет двор на греха, дето досега си се намирал и дето по всевъзможни подбуди не три пъти, а всеки ден по 33 пъти си се отричал от Христа, излез вън и с тялото, и със сърцето, и с ума си! Петър се отдалечи от първосвещениковите слуги. И ти остави дружбата си с тия хора, които те учат на грехове, или без да искат ти служат за съблазън.

Но най-важната поука от поведението на каещия се Апостол е следната: като остана сам, св.ап.Петър размисли в себе си, изживя повторно ужаса на греха си и от дълбоко вътрешно страдание заплака горко. И ти, като се готвиш да отидеш при духовника си, не пристъпвай към него без предварителна подготовка. Отдалечи се първом и ти от шума на ежедневието, остави всяка друга грижа, събери мислите си, направи кратка, но сърдечна молитва, припомни си всички грехове и дори си ги запиши на едно листче, за да не би като идеш да ги изповядаш, в смущението си да ги забравиш и да останеш неочистен от тях. Спомни си десетте Божии заповеди, виж коя си нарушил, припомни си дали не си извършил някой смъртен грях, изпитай съвестта си, осъди себе си, поплачи за падението си и в такова настроение иди при духовника! Тогава бъди уверен, че ще получиш истинска прошка, защото “сърце съкрушено и смирено Бог не ще презре”(Пс. 50:19 — по слав. превод).

Тъгуването по повод на извършените от нас грехове е абсолютно необходимо, ако искаме да получим от Бога прошка. Та тъкмо в това се състои покаянието да пролееш сълзи, да изпиташ дълбока скръб поради своите падения. По свидетелството на св. Исаак Сирийн, Бог приема нашата покаянна скръб за подвиг.

Ето това трябва да правим, преди да отидем при изповедника.

Б. КАКВО ТРЯБВА ДА ПРАВИМ, КОГАТО СМЕ ПРИ ИЗПОВЕДНИКА?

Тук е необходимо да направим следното:

1. Да помним, че сме дошли в Христовата лечебница, дето видимият лекар е свещеникът, а невидимият Сам Христос.
2. Да изповядваме греховете си без лъжлив срам.
3. Да не търсим извинения за тях.
4. Да не укриваме съзнателно абсолютно нищо.
5. Да не се изповядваме с общи фрази, които нищо не значат.
6. Да казваме сбито, но точно характера на всеки свой грях.

7. Да не разкриваме чужди грехове и да премълчаваме по възможност имената на лицата, които са ни подвели към грях, или които по наша вина са съгрешили с нас.

8. Да не се хвалим пред духовника с някакви наши добродетели.

9. Да не хвърляме вината върху другите, а само върху себе си и

10. Да имаме искрено желание занаяпред вече да не грешим.

1. Когато отиваме на изповед, ние влизаме в Христовата лечебница. Тук сам Бог е Лекарят, защото единствено Той може да умъртвява и оживява, да съди и милва, да наказва и прощава. Свещеникът е само свидетел и пълномощник Божий. Затуй, изправени видимо пред духовника, а невидимо пред Самия Христа, с голям трепет трябва да пристъпим към великото тайнство на духовното очистване! Свещеникът слуша изповедта ни, а Бог ще я приеме! Свещеникът ще прегледа душата ни, а Бог ще я излекува! Свещеникът ще предпише лекарствата, а Бог ще стори чудото на духовното обновяване!

Внимавай, прочее, християнино, в каква лечебница си дошъл! Да не би поради лекомислие или небрежност, поради невежество или неуместен страх да си отидеш неизлекуван!

Ако истински се боиш от Бога, бъди безстрашен, когато застанеш да изповядаш своите грехове! Не бой се! Съдията, пред Когото стоиш, е безкрайно милостив! Той е страшен само за онези, които не се боят от Него и в лекомислието си отказват да се каят.

2. Изповедта ти трябва да става без лъжлив срам. На тоя свят почти всички ние живеем в едно фарисейско лицемерие! Едни сме, а за други искаме да минем; не се показваме такива навън, каквито сме отвътре. Желаем хората да имат добро мнение за нас, затуй скриваме лошите качества, а показваме добрите. А ако нямаме добри, хвалим се с измислени добродетели. Затуй ще срещнете не рядко в живота хора, които имат доброта в лицето, но не и на сърцето. Не тъй ли се лъжем почти всички ние взаимно в живота? Но трябва ли да лъжем, когато сме застанали на изповед?

Вярно е, не е лесно да се покажеш на духовника си грешен, когато пред хората изглеждаш добър. Срамно ти е да разкриеш недостатъците си. Но как ще се излекуваш, докато спотайваш болестта си? Ти побеждаваш срама си, когато отиваш на лекар да те преглежда тъй лекуваш тялото си. А защо се срамуваш, когато отиваш при духовника да лекуваш душата си? Не виждаш ли, че срамът е пречка за твоето спасение? Затуй отхвърли срама и се хвани за решителността! Трябва да се срамуваш, когато грешиш, а не когато изповядваш греха си! Бог е свързал срама с греха, а решителността с изповядването. Не слушай дявола, който извратява Божия ред и ти внушава срам при изповядването на греха, а решителност при извършването му. Той е обърнал всичко с главата надолу, за да те погуби!

Когато знаменитият Сократ минавал по една атинска улица, зърнал един свой ученик, който излизал от къщата на някаква блудница. Юношата се засрамир от лицето на учителя си и се дръпнал бързо, за да се скрие вътре. “Младежо, – му рекъл тогава Сократ, – не е толкова срамота да излезеш от такава къща, срамота е да стоиш в такава къща!” О, християнино! – ще кажа аз, – не е толкова срамота да изявиш навън греха си

при изповедта, срамота е да стоиш в него, т. е. да го криеш от духовника си. Св. Василий Велики говори: “Спотайваният грях е една неизлечима болест на душата”. Как можеш ти да се лекуваш от болестта си, когато я криеш от лекаря?

Някои се срамуват да се изповядват, понеже заемали служби и били високопоставени лица. Но вижте примера на епископа Потамий! Той бил на почтена възраст, прочут с добродетелите си, образец на целомъдрието. Тъй се случило, обаче, че паднал в грях. Ала веднага пак станал и намислил да се покае пред събора на всички епископи, които щели скоро да се съберат в неговия град. Когато се открил съборът, общоуважаваният епископ Потамий бил избран за председател. Той взел да усеща в сърцето си страшна борба между срама и сърдечното съкрушение. – Потамий, думал му от една страна срамът, – нима ще се изповядаш публично? – Потамий, викало му от другата страна съкрушението, що се бавиш, та не вършиш още онова, което си намислил? – Не те ли е срам от хората? – внушавал срамът. – Ти се срамувай от Бога! – съветвало съкрушението. – Но ти си архиерей! Ще станеш за съблазън! – внушавал срамът. – Тъкмо поради това, че си архиерей, трябва да дадеш на света един голям пример! – викало съкрушението. Накрая то победило, а срамът се оттеглил. Потамий станал от стола си и изповядал пред всички греха си. Зачудили се на такава изповед и самите ангели на небето!

Ако един архиерей не се засрамил да изповяда пред цял събор греха си, защо ще се срашим тайно пред един служител Божий да си кажем греховете? Щом ги кажем, те престават да са грехове. Когато Давид изповяда греховете си пред Натана, чу веднага утешението: “Господ сне от тебе греха ти” (2 Цар.12:13). А неизповяданият грях остава неизлечима, смъртоносна рана на душата. Затуй нека смело се изповядаме!

3. Когато сме застанали пред съда на доброволната изповед, не трябва да търсим извинение за греховете си. Нека се помъчим в доброволно самоизобличение! Тази мъка е изкупителна! Нека се изчервим от стеснение! В пламъците на самоизобличението изгарят греховете ни. Но ако речем да се извиняваме, да се оправдаваме, свършено е със спасителността на нашата изповед. Що значи изповед? Покаяние! А истинно каещият се знае само едно да плаче и да иска милост. Рече ли да се оправдава, да хитрува, всичкото му покаяно настроение ще се изпари. В тайнството Изповед покаяното настроение е нещо много съществено! Всичко туй трябва да си припомним, защото има много християни, които се изповядат, все искат с нещо да оправдаят себе си. Макар и да казват греха си, все гледат да го омаловажат и онекотяят, все търсят някакви смекчаващи вината обстоятелства, та да излязат по-невинни! Те трябва да знаят, че небесното съдилище не прилича на земното. Пред земния съдия подсъдимият гледа по-невинен да се представи, за да бъде оправдан. Пред Божия съд е обратното: който повече се самоукорява, повече се оправдава.

Та Иисус Христос нали затова ни вика при себе си, за да ни опрости всички волни и неволни грехове! Никоя религия не проповядва такъв любвеобилен към човеците Бог, както нашата!

Разказва се за блажени йероним, че той като живял в Палестина и се подвизавал във Витлеемската пещера, дето се е родил нашият Спасител, имал на Рождество Христово чудно видение. Явил му се Иисус Христос като Младенец и го запитал: “Йерониме, сега, когато всички ми подаряват по нещо, ти какво ще ми дадеш?” “Добродетелите и молитвите си!” отговорил блаж. йероним. “Това добре, но какво друго още?” “Сърцето

си, душата си и цял себе си!” “И това приемам, но Аз искам още нещо от тебе!” “Но какво друго мога да Ти поднеса, Господи?” недоумявал подвижникът. “Дай ми греховете си!”

Блажени йероним съкрушено взел да плаче. Той попитал през сълзи: “И за какво са Ти, Господи, греховете ми?” “Аз искам да ги взема върху Себе Си!”

Чувате ли? “Дай ми греховете си!” Иисус Христос иска от нас нашите грехове! Да му ги дадем в светото тайнство Изповед и Той ще ни ги опрости!

4. Пред духовника не бива да укриваме абсолютно нищо съзнателно. Ако забравим неволно някой грях, трябва да го изповядаме следващия път. Но да укривем нещо, в което ясно ни изобличава съвестта ни, то значи да направим греха си двоен: двоен поради това, че веднъж сме го извършили и втори път сме го укрили!

Не крий греха в душата си! Той е смъртоносна болест. Той е язва, която ако не се оперира, може да те вкара в гроба. С прикриването на греховете правим най-голяма услуга на дявола, който ни кара да вършим беззакония, а след това да ги пазим в душата си като негови съкровища, които ще му служат като обвинителен материал срещу нас. Изповядай всичко, което петни съвестта ти! Колкото смет сам изнесеш от душата си, толкова ще бъде пометена от Божията благодат. Който греша, влиза в съюз с дявола. А който се изповядва, скъсва приятелството си с бесовете. Изповедта е предателство по отношение на дявола. Тя е единственото добродетелно издайничество.

Епископ Игнатий Брянчанинов прекрасно поучава: “Чрез изповядването на греховете се разваля дружба с демоните. Ненавистта към греховете е признак на истинско покаяние и на решимост да води човек добродетелен живот. Ако ти си придобил навик да греша, по-често изповядвай греховете си и скоро ще се освободиш от греховния плен. Леко и радостно ще последваш Господа Иисуса Христа. На оногова, който постоянно предава своите другари, те му стават врагове, отдалечават се от него като от предател, който търси постоянно тяхната сигурна гибел, а който изповядва греховете си, от него те отстъпват, понеже греховете се основават и крепят върху гордостта на падналото естество и не търпят изобличение и позор”.

5. Не бива да си служим при изповед с общи фрази, които нищо не значат. Мнозина, особено измежду изповядващите се за първи път се учат какво да говорят пред духовника, когато отидат при него. Било поради стеснение, било поради неопитност, те приказват често пъти неуместни неща и си отиват от изповедта без полза.

Една християнка решила да се изповядва, но не знаела как да постъпи. Обърнала се за съвет към друга жена, и тая я научила: “Кажу: “Във всичко съм виновна!”, и готово.” А, то било много просто, си казала първата християнка и окуражена застанала пред Божия служител.

Когато свещеникът я запитал за греховете Б, тя спокойно рекла: “Отче, във всичко съм виновна!” и помислила, че е свършила изповедта си. “Ами коне крала ли си?” запитал я неочаквано той. “Как да съм крала коне?!” зачудила се тя. “Не ми е минавало през ума да върша такъв грях!” “А, значи ти не във всичко си виновна!” рекъл мъдро духовникът. “Има хора, които и коне крадат. А ти, оказва се, не си вършила този грях.

Дай тогава да видим поотделно в какво си съгрешила!” тъй той я довел до истинска изповед.

6. Когато се изповядваме, трябва да казваме сбито и точно характера на всеки свой грях. Видяхме, че общите фрази не ползват изповядващия се. Той трябва да предаде поотделно всяко свое съгрешение пред Бога. Разбира се, това не значи, че той трябва да започне да разказва дълги и подробни истории. Духовникът е обикновено твърде зает човек. През време на говеенето, особено пък преди Причастие, мнозина чакат при него реда си да се изповядат. Затова са нужни сбитост, точност и краткост. За да се постигне това, препоръчва се да се записват предварително на листче греховете и да се прочетат през време на изповедта. Не чакай свещеникът да ти задава въпроси! Много е по-голяма ползата, когато ти сам казваш греховете си. Ако изповедникът те спре и, за да си изясни твоето духовно състояние, ти зададе някой въпрос, длъжен си да отговориш точно, без заобикалки.

Някои хитруват на изповед, и смятайки, че могат да надхитрят и Бога, вместо накратко да определят характера на греха си, напр. “мразя съседа си”, от неуместно желание да не се изложат, започват да разказват дълги и излишни истории, как съседът им ги мразил, как им пакостил и т.н. или вместо да кажат: “Откраднах еди-какво си”, захващат да обясняват как е останала у тях някоя чужда вещ. Това не е изповед, а глупаво хитруване пред Бога.

7. На изповед не бива да разказваме чужди грехове, а само своите, като премълчаваме по възможност имената на лицата, които са ни подвели към грях, или които сме съблазнили да грешат с нас.

Мнозина не спазват това тъй естествено правило и изпадат в следната нелогичност: като идват да изповядват своите грехове, през цялото време разправят само за чуждите: “Тя, снаха ми, туй и туй направи! Мъжът ми е един невъзможен грубиянин!” или “Жена ми не ми се покорява, много лош характер има и е постоянно в кавга с мене и с домашните ми. Един мой приятел, на име тъй и тъй ти го познаваш, отче, много ме оскърби. А еди кой-си, отче, стори това и това!”

Туй не е изповед да обвиняваш другите, вместо себе си. То е по-скоро осъждане на другите. Които тъй постъпват, идват при духовника грешни, а си отиват още по-грешни!

8. Някои пък, като дойдат на изповед вместо да се самоизобличават, което е и естествено, и потребно, и полезно в изповедта, започват най-неочаквано да се хвалят: “Аз, отче, нито съм убил, нито съм откраднал! Нито съм пияница! Живея си най-порядъчно. Ползвам се с почитта на моите съседи и приятели. Е, като човек, може някога нещо да съм съгрешил, но сега вече нищо не помня! Съвестта ми е спокойна!”

Това ужасно самодоволство е по-голям грях и от ония грехове, които такъв човек се хвали, че не е извършил, защото е затънал в бездната на греха тъпата самодоволна гордост.

Много хора стигат до притъпяване на нравственото си чувство и до съзнанието, че не са грешни, поради дългото стоене далеч от Божията благодат, която се дава чрез

тайнствата на Христовата Църква. За един такъв човек ми е разказвал ревностният Христов служител от с. Чепеларе, покойният протойерей Евстати Янков:

“Моят енорияш Бочо беше пияница. Той скъса с Църквата и киснеше все в кръчмата. Дълго време не дойде нито да се изповяда, нито да се причасти. Една вечер ме повика сестра му, която беше много благочестива християнка.

— Ела, отче, да изповядаш и причастиш Бочо. Той не е болен, но понеже знам, че няма да дойде при тебе, ела ти при него!

Отивам. Обяснявам му, колко хубаво е за него да се изповяда. А той само мълчи. Питам го, какво има на съвестта си. Мъчи ли го нещо?

- Нямам нищо. Съвестта ми е спокойна, – казва той.

- Ама, как така нямаш? Нима не си грешен човек!

- Нищо лошо не съм направил.

- А искаш ли да се причастиш?

- Защо не! Да се причастя, — равнодушно отговори той.

- Добре! Утре ще дойда у вас със св. Причастие.

Връщам се в къщи. А на душата ми нещо тежи, тежи!

Сестрата на Бочо го приготвила за св. Причастие — помогнала му да се измие, дала му чисти дрехи да се преоблече.

На другия ден аз нося Св. Дарове към Бочови. Но срещат ме познати и ми казват:

— Бочо тая нощ умря внезапно!

Аз цял изтръпнах от ужас. Види се, Бог не го допусна до св. Причастие, понеже той не искаше да се изповяда и смири пред Бога, като се признае за грешен”.

9. Когато се изповядваме, трябва да хвърляме вината не върху другите, а върху себе си.

В рая нашите прародители Адам и Ева съгрешиха: ядоха от дървото със забранените плодове. Бог ги повика да се изповядат, готов да им прости: “Адаме, де си? Ево, що си направила? О, ако бяха изповядали доблестно греха си! Да бяха признали вината си! Да не бяха прехвърляли отговорността всеки върху другия! Да беше казал Адам за себе си: “Боже, прости ми! Аз съм виновен!” И Ева да бе побързала да признае: “Не, Господи. Адам не е виновен, защото аз му дадох да яде от забранения плод!” Ако така бяха постъпили, нямаше да бъдат изгонени от рая.

Вместо това, какво направиха те? Когато Бог им заговори, те взеха да се оправдават и да хвърлят вината един върху друг. “Адаме, що си направил?” “Не аз, Господи, а

жената — тя е виновна!” “Ево, какво стори?” “Не аз, Господи, змията, тя ме прельсти”. И двамата скриха вината си. Затова бяха изгонени от рая.

Но не постъпват ли мнозина измежду нас като Адам и Ева?

Когато отидем на Изповед, духовникът пита: “Адаме, в какво състояние си? Ево, що си сторила?” Ние се самооправдаваме, крием греховете си, хвърляме вината върху други. Това не е изповед! Истинската изповед е доброволно себеизлагане пред изповедника, безстрашно себеобвинение, дълбоко съкрушение, нелицемерно съжаление за греховете и истинско желание за изправление с Божията помощ.

10. Венецът на истинското покаяние е твърдото намерение занапред да не грешим повече.

Има хора, които се изповядват, само за да могат да се причастят. Те се ръководят от мисълта, че приемането на Причастие без Изповед е тежко огрешаване на душата. Но в сърцето си не вземат решение да започнат нов живот. Те си мислят: ще греша до следващата изповед и пак ще се покая. Щом има изповед, не е толкова страшен грехът! А някои дори бързат да сторят желаните, но неизвършени грехове, докато не са се изповядали, та да могат да ги отчетат на предстоящата им изповед. Всичко това е гнусно и долно пред Господа! Изповедта не ползува оногова, който съзнателно върви по греховните прищевки на своята извратена воля и тъпче преднамерено Божиите заповеди. Такъв човек, който създава в себе си греховни навици, напразно се чуди, защо, като се изповядва, не може да се поправи! Той не може да се поправи, понеже сам не желае това.

Св. Василий Велики говори: “Не онзи изповядва своя грях, който казва: “Съгреших”, а после продължава да си стои в греха, но този, който според думите на псалом е намерил своя грях и го е възненавидял. Каква полза ще принесе на болния грижата на лекаря, когато страдащият от болестите здраво се държи за това, което е разрушително за живота? Също тъй, няма никаква полза от прощаването на неправдите на оня, който продължава да ги върши, и от отпускането на греха на разпътството няма полза онзи, който продължава да живее разпътно... Премъдрият Домостроител на нашия живот иска, щото онзи, който е живял в грехове и после е дал обет да почне нов живот, да тури край на миналото и след извършените грехове да положи начало, като обновен за нов живот чрез Покаянието”.

За да имаме истинска полза от Изповедта, трябва твърдо да решим занапред вече да не грешим. Истинското покаяние, според св.Отци, се състои тъкмо в това, да не повтаряш вече греха си! “Който с надеждата, че ще се покае, си позволява да съгрешава, съзнавайки греховността на стореното”, казва св. Исаак Сирий, той постъпва по отношение на Бога коварно. Него смъртта неочаквано поразява, и той не доживява до времето, което е предполагал да посвети на добродетелта”.

За да имаме истинска полза от изповедта, трябва твърдо да решим занапред вече да не грешим. Истинското покаяние, според св.Отци, се състои тъкмо в това да не повтаряш вече греха.

За да стане това с нас, трябва при изповедта си да желяем от все сърце да започнем занаяпред нов живот. Имаме ли това спасително желание, нека бъдем сигурни, че Бог непременно ще ни помогне.

В. КАКВО ТРЯБВА ДА НАПРАВИМ, КОГАТО ИЗЛЕЗЕМ ОТ ИЗПОВЕДНИКА

След като добре сме се изповядали, ние трябва да изпълним наказанието, което ни е наложено: поклони, усиленa молитва, пост, усърдно четене на словото Божие, даване милостиня, посещаване на болни, грижа за сираци и пр. Особено внимание трябва да обърнем на следните три случая:

1. Имаш ли вражда с някого, прости от сърце, за да ти прости и Бог (Мат.6:14-15). Иначе твоята изповед ще отиде напразно!

Темистокъл и Аристид, видни атински държавници, били в постоянна вражда помежду си. Но отечеството им ги определило да вършат една важна държавническа работа заедно. Как, обаче да оставят враждата? Тогава Аристид рекъл: “Искаш ли, Темистокле, да оставим враждата тук на границата? Ще отидем, ще свършим делото си, и ако искаш, когато се върнем, пак ще си подновим враждата!” тъй и направили. След като успешно свършили отечественото дело, върнали се и пак продължили да враждуват.

Не се ли случва тъй и с християните, когато са в неприятелски отношения? Изповядват се, причастяват се от една чаша, оставят враждата на прага на храма, но като излязат от църквата, пак подновяват враждата... Но това изповед ли е? По-голям грях вършат те, като се изповядват и причастяват, без да искат да се откажат от ненавистта си към своите лични неприятели. Затуй да прекратяваме враждите!

2. Други, които са признали на изповед, че са нарушили целомъдрието или семейната си чест, трябва завинаги да се откажат от лошия си път. Те не могат да обичат и греха, и Бога!

Един философ тръгнал веднъж да се разхожда с лодка по морето. Случила се силна буря, когато замалко щяла да преобърне лодката му. По чудо той се спасил. Върнал се у дома си, и понеже един от прозорците му гледал към морето, той веднага зазидал тоя прозорец, за да не гледа към морето и да не изпада в изкушението да пожелае пак да се разхожда с лодка из него!

О, християнино, колко пъти малко е оставало да загубиш и ти живота си и душата си в морето на безпътната любов! Избавил си се по чудо. Отбягвай вече причините! Не минавай вече по оня път! Не влизай вече в оная къща! Не гледай вече към оня прозорец! Затвори си очите, за да не влезе съблазънта в сърцето ти! Иначе ще загинеш!

3. Най-сетне, присвоил ли си чужда вещь, ограбил ли си някого, върни чуждото! Иначе няма прошка за тебе.

Ако ти хулиш името Божие, ако се отричаш от Православието, ако се гневещ, ако се гордееш, ако завиждаш или вършиш други тежки грехове, щом се покаеш, всичко ще ти се прости. Защо? Защото с всички други грехове ти оскърбяваш Бога, а Бог е направил за тия грехове, с които човеците го оскърбяват, духовника Свой

пълномощник. Като Божий пълномощник свещеникът може да ти прости греховете против Бога, щом се каеш.

Но ако ти държиш чуждо нещо и го изповядаш, но не го върнеш, свещеникът няма право да ти прости. Ако ти държиш в ръцете си имота на сиромаша, как ще ти прости духовникът този твой грях? Сиромашът не е поставил духовника за свой заместник и не му е давал власт от негово име да ти прости ограбеното имущество.

Но ти ще кажеш: аз давам милостиня на манастирите и на бедните! Мълчи! Никой закон, ни Божий, ни човешки, не позволява, щото някой даром да дава на някого чужди вещи. Следователно, за да получиш прошка от Бога, върни чуждото!...

И тъй, видяхме, кои са правилата на спасителната изповед: първо, преди да отидем при духовника, трябва да изпитаме добре съвестта си; второ, когато сме при духовника, трябва да се изповядваме искрено, съкрушено, без срам и извинения; трето, когато си тръгнем от духовника, трябва да изпълним епитимииите си, да прекратим враждата, да се откажем от нечистия си живот и да върнем чуждото.

Който чрез изповедта не поправя поведението си, той не се изповядва, а празнослови, по думите на св. Василий Велики.

ПЛОДОВЕТЕ НА ИСТИНСКАТА ИЗПОВЕД

Авва Исаяя увещава: “Нека изпълняваме потребното според силите си, и великата мощ на нашия Господ Иисус Христос ще ни помогне... Той знае, че човек е окаян, и затова му е дарувал покаянието през цялото време на земния му живот. Могъщото и спасително покаяние действва върху нас до последното наше издихание.”

Дивни са плодовете на истинската изповед! “Истински покаялият се получава прошка за греховете си, примирява се с Бога, с Църквата и със собствената си съвест и по такъв начин си възвръща предишното синовно дръзновение към Бога като към свой баща и се ползува от всичките дарове на Неговата бащинска любов и благодост”.

Плодовете на истинската изповед имат отражение не само върху душата на покаялия се. Те дават отражение и на небето. Голямо е там тържеството за покаялия се грешник (Лука 15:10). Ангелите ликуват, светиите се веселят, и сам Бог се радва, защото е намерена загубената овца, намерена е Божията драхма, на която стои отпечатан царственият образ на Бога.

С изповедта се заличават всички грехове и се дава на покаялия се грешник отличието на праведността.

На един праведен епископ било донесено за две жени, че те живеели нецеломъдрено. Той се обърнал с молба към Бога да му открие истината за тях. Желанието му било да им помогне в спасението. Бог чул молитвата му.

След една Божествена Литургия, когато вярващите започнали да пристъпват към св. Тайни, за да се причастят, на епископа се отворили духовните очи под действието на Божията благодат. Той почнал да вижда през лицата на хората техните души. Едни били черни и грозни, а други светли и красиви. Когато към св. Чаша пристъпили ония

две жени, които имали неморално поведение, епископът видял, че те били със светли лица и красиви бели дрехи. Щом се причастили, те още повече засияли. Зачудил се епископът, какво значи това, и се обърнал за разяснение към Бога в своето недоумение. Туктаки се явил Ангел Господен. На въпроса на епископа, дали доносът срещу тия две жени е справедлив, ангелът отговорил утвърдително.

— Но как тогава те се явиха пред Св. Тайни със светли лица и как след това още повече просияха? — запитал епископът.

Ангелът рекъл:

— Ти се удивляваш на това? Правилно се удивляваш, защото си човек, а нашият и ваш Владика е Бог, човеколюбив и благ по естество. Онези, които се откажат от греховете си и с изповед се обръщат към Него, Той не само не изпраща в мъката, но и гнева Си към тях прекратява и ги удостоява с почести. Защото Бог тъй е обикнал света, че и Своя Единороден Син е предал за него. Ако Божият Син е благоволил да умре за враговете си, няма ли толкова повече да даде прошка на греховете и вечно наслаждение на онези, които са станали Негови собствени деца и се каят за греховете си? Знай с увереност това, че нито един човешки грях не може да победи Божието човеколюбие, стига само някой да измие с покаяние злото, което е вършел преди. Защото бидейки човеколюбив, Бог знае немоцта на вашия род и силата на страстите, и дяволската хитрост. Затова, когато хората паднат в грях, Бог дълго търпи, чакайки ги да се покаят. А към изповядващите се и към ония, които просят Неговата благодат, той проявява състрадание като към немощни и тозчас ги освобождава от наказанието им и им подарява благата, приготвени за праведниците.

Множество са примерите, които ни уверяват, че всички грешници, които изповядват греховете си с искрено и дълбоко разкаяние, получават пълна прошка и спасение от Бога.

Св. Нифонт имал благодатната дарба да вижда духовния свят така просто и ясно, както ние виждаме физическите предмети. Един ден той дошъл в църквата на молитва. И ето, небесата над него се разтворили, покривът на храма изчезнал и той видял един път, който извеждал от земята чак до небесата. По тоя път Ангели носели душата на един покойник, а след тях се тълпели демоните, които бясно викали:

Защо ни вземате тая душа! Или вие не знаете, че тя, докато живееше на земята, вършеше разни грехове и се провини в блуд, разбойничество и сребролюбие? Тя е виновна за всякакви грехове!

— Знаем! — отговорили ангелите, — знаем, че тази душа е много грешна, но знаем и това, че тя много плака за своите грехове, и пред смъртта си ги изповяда. Затова милостивият и милосърден Господ Бог прости всички грехове.

— Но ако и тази душа е получила прошка от Бога, - закрещели демоните, - тогава вземете при себе си всички грешници. А ние за какво се трудим тогава?

— Помнете, — отговорили ангелите, — че всички грешници, които изповядват греховете си със съкрушено сърце, получават от Бога прошка. А който умре, без да се разкае, него Бог ще осъди на вечни мъки с вас!”

За силата и плодовете на истинската изповед бележитият руски духовен писател еп. Игнатий Брянчанинов разказва следното съвременно нему забележително събитие:

В околностите на Вологда Русия, се намира голямо село Кубенское, което има няколко енории. Един от енорийските свещеници се разболял и приближавайки се към края си, видял своя одър заобиколен от демони, които се готвели да грабнат душата му и да я отвлекат в ада. Тогава се явили трима ангели. Един от тях застанал до леглото и почнал да се препира за душата с най-отвратителния от демоните, който държал отворена книга, дето били записани всички грехове на свещеника.

Между това дошъл другият енорийски свещеник, за да изповяда и причасти събрата си. Започнала се изповедта. Болният, като устремил уплашените си очи в книгата, изказвал със самоотвержение греховете си, като че ги изхвърлял от себе си. И какво вижда той? Вижда ясно, че щом изкаже някой грях, този грях изчезва от книгата: написаното се заличавало и там оставало празно място. По такъв начин с изповедта си той заличил всичките си грехове от бесовската книга и бързо оздравял.

Остатъка от дните си той прекарал в дълбоко покаяние, като разказвал на ближните си за тяхно назидание своето видение, доказателство за което било и чудното му оздравяване”.

Някои, четейки тия примери, недоверчиво ще клатят глава и ще кажат: “Прекрасно е това, но то е написано само на книга. Защо аз не почувствувам поне веднъж в живота си обновителната сила на Изповедта? Неведнъж съм се изповядвал, но виждам, че все съм си същият. Дори по-лош ставам. Защо нямам такива благодатни преживявания, които да ме уверят в ползата от тайнството Покаяние?”.

На този въпрос най-добър отговор намираме в следния светоотечески разказ: “Двама монаси отишли при великия старец авва Зенон. Всеки от тях изповядал насаме греховете си. Не след много се повел разговор между двамата монаси. Единият запитал:

— Когато ние бяхме при стареца на изповед, получи ли ти полза от това?

— Да, — отговорил другият, — по неговите молитви Бог ме излекува.

— А пък аз, — оплакал се другият, — макар и да се изповядах, не почувствувах облекчение.

Вторият попитал:

— Как се изповяда ти пред стареца?

— Рекох му: авва, помоли се за мене. Еди какви-си мисли ме безпокоят.

— А пък аз, — казал вторият, — като му изповядах греховете си, обливах със сълзи нозете му, и заради неговите молитви, Бог ме излекува.”

Не получават полза от изповедта онези, които се изповядват безчувствено, хладно, формално. Повърхностна, студена и вяла изповед не спасява. Тук трябва смирение,

съкрушение на сърцето, плач, горещо съжаление, че сме били в приятелство с демоните и във вражда с Бога.

Когато пророк Давид се провинил тежко пред Бога, търсел след големия си грях жертва, достойна за изкупление. И не намерил друга подобра жертва от смирението, съкрушението и покаяно сърце (Пс.50:19). Ако и ние се смирим, съкрушим сърцето си и искрено се изповядаме, не можем да не почувствуваме дивните последици от покаянието, най-осезателната от които е сладкият мир в съвестта и горещата, подновена любов към Бога, която кара сърцето да грее от щастие.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ВЪПРОСИ

Някои питат: при кой свещеник може да се изповяда човек? Отговорът е: при всеки, който е православен и е получил чрез законно ръкоположение благодатта за извършване на светите тайнства. Може и пред млад, и пред стар. Разбира се, препоръчително е да се намира човек опитен, възрастен свещенослужител, който било поради годините си, било поради опита си, било поради личния си авторитет би могъл да окаже по-благоотворно въздействие върху изповядващия се. Но ако не се намери такъв, не бива само заради това да се лишаваме от духовните блага, които носи изповедта. Благодатта и у младия свещеник действа с еднаква сила, както и у стария.

Други задават въпроса: кога трябва да се изповядваме?

На това някои отговарят прибързано: през Великия пост. Тогава е време за изповед. Но правилно ли е това разрешение на въпроса? Ако някой тежко заболее и се посъветва с тебе кога да повика лекаря, ще му речеш ли: “Чакай Великия пост!”? Не, ти веднага ще повикаш лекаря. Ако тъй се грижиш за тялото, още повече трябва да се грижиш за душата.

Най-добре е никак да не отлагаш изповедта. Ако днес е проникнал някой Божий лъч в стаичката на душата ти и ти е показал с появата си колко много прах там лети из въздуха и колко много смет лежи из ъглите, не отлагай изповедта, с която можеш да очистиш духовния си дом. Ако днес някое Божествено слово е покъртило сърцето ти и те е накарало да се погнушиш от нечистотата си, незабавно се измий в банята на покаянието. Ако днес Бог е похлопал на съвестта ти, побързай да отидеш при духовника си и да се помириш с твоя Господ. Не отлагай за утре. Кой знае какви неочаквани замисли ще те връхлетят утре? Пък и дали ще имаш същото покаяно настроение утре? Бог ти е обещал да ти прости, ако днес се покаеш, но никъде не е обещал, че ще живееш до утре. Напротив, Той ти говори, че не знаеш ни деня, ни часа на смъртта си. Затуй изповядай се веднага, когато почувствуващ нужда от това. Има хора, които казват: “Ще се покая на старост”. Но дават ли си сметка те на колко надеждна опора са се облегли? Колцина доживяват до старост? Повечето хора напускат сравнително млади този живот. А мнозина са и онези, които внезапно са били повикани отвъд. Псалмопевецът, виждайки от небесна висота човешките съдби, говори за хората, че те всички “слизат в пръстта и не могат да опазят живота си” (Пс.21:30). Щом не можем да опазим живота си, колкото и страстно да сме вкочени в него, трябва да се погрижим, докато е време, да се примирим с Бога в изповедта. Защото “страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог!” (Евр.10:31).

Не се съгласявай, братко, с внушенията на приятели, които ти говорят успокоително: “Остави да се изповядаш, когато се разболееш. Тогава ще дойде свещеник да те изповяда и причасти”. Ти им отговори: “Много пъти викат свещеника при болния, едва когато езикът му е скован и мисълта потъмняла. Тогава е много късно. Болният и да иска тогава да се изповяда, вече не може. Ами ако се случи и с мене същото? Ако се парализира езикът ми? Ако старческата склероза на мозъка или друга болест ми отнеме паметта? Аз не ще мога да си спомня и да изкажа греховете си! Тогава никой от приятелите няма да може да ми помогне. Затова ще се изповядам сега, докато съм в сили и всичко помня!”.

Такова решение е спасително. И тъй, не отлагай изповедта!

Разбира се, има и по-специално установени от св. Църква случаи на покаяние и изповед. Това се четирите поста през годината, през време на които християнинът е длъжен да пости и се готви да приеме св. Причастие. Ако е препоръчително да се пристъпва към светото тайнство Покаяние всеки път при нужда, още повече туй е наложително преди приемането на св.Причастие.

Що е Причастието? Приемане на Самия наш Спасител и Господ в нашето сърце. Когато ние очакваме висок гост, почистваме стаите и ги проветряваме, нареждаме ги и тогава с радост поканваме госта. С колко по-голяма грижа трябва да подготвим душите си, когато се тъкмим да посрещнем най-великия Гост от небето Иисуса Христа! Който се изповядва пред Причастие, той поканва Господа в тих, приятен и радостен кът в сърцето си. А който не се изповядва пред Причастие, той поканва небесния Гост в мръсната и непочистена стаичка на душата си, за да Го оскърби. С това пренебрежение към своя висок Гост той Го пропъжда от себе си. И тогава идват и се настаняват сред паяжините и сметта бесовете.

Светото причастие е двуостър меч. То осветява и изгаря, то оправдава и осъжда, то животвори и умъртвява. Само ония, които предварително се изповядват, имат полза от него. Пристъпващите нехайно имат голяма вреда. Те ядат и пият своето осъждане. Някои от тях, по думите на св.ап.Павел, падат в разни немощи и болести, а други умират внезапно, за да отидат във вечната мъка. И всичко това става, понеже те не са изпитали предварително себе си, т. е. не са се изповядали (1 Кор.11:27-31).

Виновно ли е за това св. Причастие?

Виновно е не то, а нашето нехайство и лекомислие. Дайте на болен стомах най-хубави ястия, те ще го разстроят още повече. Тук не ястията са виновни, а онзи, който преди да се е излекувал, ги употребява.

Ако някой има рана и я наложи с мехлем преди да я почисти и дезинфекцира, ще я възпали още повече. Тъй и онзи, който не се изповядва преди причастие, още повече се огрешава. Изповедта измива греховната рана на душата. А св.Причастие полага мехлем върху раната. Мъдрият християнин, слушайки призива на св. Църква: “Със страх Божий, вяра и любов пристъпете!”, не смее да прояви дръзновено вярата си в св.Причастие и любовта си към Христа, преди да се е изпълнил със спасителния страх Божий и да го е осъществил в св.тайнство Покаяние.

Крайната цел на изповедта е да бъде основно прочистена душата, да бъде украсена и наредена като невеста, за да може достойно да посрещне своя небесен Жених, за когото е създадена. Душа, която редовно се изповядва, е като къща, която постоянно се мете. Пред такава чиста къща стои винаги като буден страж съвестта, за да не пусне в нея нищо, което не е за вътре. И ако нечистият дух, излязъл веднъж оттам, завиди на добродетелната чистота на такава обновена душа и пожелае да влезе пак в нея виждайки я празна, пометена и наредена (Мат.12:44), съвестта не го пуска вече вътре! Тя отблъсква всичко, което е чуждо, долно, гадно, греховно, и тогава идва сам Исус Христос и чука на вратата!

“Ето, стоя пред вратата и хлопам; ако някой чуе гласа Ми и отвори вратата, ще вляза при него” (Откр.3:20). “Ако някой Ме люби, ще спази словото Ми; и Моят Отец ще го възлюби, и ще дойдем при него и жилище у него ще направим” (Иоан.14:23).

Будната съвест на постоянно изповядващия се чува хлопането на Христа, отваря вратите и казва: “Дойди, Господи Исусе!” (Откр.22:20). За Тебе копнее душата ми! Тебе тя чака толкова време! Дойди и се засели у мене...” И влиза Божественият Гост в такава душа и остава да пребъдва там веќе!

“Блажен е оня, комуто беззаконията са простени, и чиито грехове са покрити” (Пс. 31:1)... Преградата между него и Бога е паднала и той е в пълно, благо и вечно единение със своя Господ!

АМИН !

ИЗПОЛЗУВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Св. Макарий Великий, Духовные беседы, послания и слова, изд.4-е, Св. Троицкая-Сергиева лавра, 1904.
2. Д-р М. Стоянов, Пътят на блаж. Августин към Бога, Пловдив, 1935.
3. Еп. Игнатий Брянчанинов, Сочинения, СПб, 1905.
4. Добротолюбие, т. I, СПб, 1877.
5. Прот. Григорий Дьяченко, Уроки и примеры христианской веры, СПб.
6. Отечник, СПб, 1880.
8. Св.Иоанн Златоуст, Творения, т.II, кн. III, СПб, 1896.
9. Древний патерик, изд.2-е, Москва, 1891.
10. Жития святых, декабрь, день 23.

© 2001—2005. **Православна беседа.** Части от четивата могат да се цитират при посочване на адреса на сайта (<http://pravoslavie.domainbg.com>). Цялостното преиздаване на текстове в печатно тяло или в електронен вид — само с писмено разрешение от редакцията.